

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

ל"א.

עין משפט
גד מצוה

ב א מ"י פ"ו מהלכות
נ"מ הלכה ג סמוך עשין
סו טו"ש"ע ח"מ ס"י מו
ספ"ק ה'
בא ב מ"י שם הלכה ג:
בב ג מ"י שם הלכה ו'
בג ד מ"י שם הלכה ה'
ועיין בהשגות וצ"מ
ופ"י הלכה ח:
כד ה מ"י שם הלכה ד:
כה ו ד מ"י פ"ג מהל'
מלוה וזהו הלכה ג
סמוך עשין ד טו"ש"ע ח"מ
ס"י ק"י ע"פ א':

שלא יהא חוטא נשכר. והא דמשמע צ"ק דכתובות (דף יא.
ו) דלית ליה לרבא האי טעמא גבי גירות שנתגיירה
פחותה מצת ג' שנים דמשמע ליה לרבא שאם היתה יכולה למחות
כשהגדילה לא היה לה קנס לא דמי דהתם הוא דמן הדין אין לה
קנס כלל ומשום שלא יהא חוטא
נשכר לא אמר דניתן לה הואיל ומן
הדין אין לה אלא משום דצביא למקנסה
יש לה אלא משום דצביא למקנסה
סבא הוא דמשום שלא יהא חוטא
נשכר מוקמינן לה אדינא וצפרק
אלו נערות (כתובות דף לו:) אית ליה
שלא יהא חוטא נשכר צבת ישראל
שציה משום דמוקמינן לה אקדושתה:
אין מעמידין אפוטרופוס לתם
לגבות מגופו. מיהא מאי
טעם דאין מעמידין דאין לומר משום
דאין צ"ד נוקקין אלא לנכסין שיש
להן אחריות כדאיתא צ"ק (דף יד):
גבי שוה כסף ואוקמינן צימתי דלא
דמי כלל דהתם מיירי צהזיקו צחי
האז ומשום דמטלטלי דיתמי לא
משמעדי צ"מ ואין לומר נמי דיתמי
טעם משום דפלגא נוקא קנסא ויתמי
לאו בני קנסא נינהו דלמ"ד פלגא
נוקא ממונא מאי איכא למימר ועוד
אפילו צמועד למ"ד דז תמות
צמקומה עומדת אינו גובה ח"י של
דז תמות ואלע"ג דהתם לאו קנסא
אלא דינא וגם אין לומר משום דלחיה
גופיה כי מוק פטור דפגיעתו רעה
ממונו לא צ"ש צמועד צבדי רבנן
תקנה מפני תיקון העולם דכשהלכו
צעלי למדינת הים יחזיקין ליה דין
חרש ואלע"ג דלא שייך האי טעמא
וגם אין לומר משום דמשחלס מגופו
חשו חכמים שלא יפסיד שורו שהוא
דבר מקיים אלא צמועד דמשחלס
מכל דבר לא שול דהא לר' שמעאל
צ"ח הוא ויכול לסלקיה צוזי וי"ל
דהטעם הוא כיון דחס רחמנא על
החס שלא ישלם נ"ש הלכך לגבי
יתמי חשו עלייהו וכן מן שהלכו צעלי
למדינת הים כיון שאין להם צעלים
גמורים אלא ע"י תקנת צ"ד בהעמדת
אפוטרופוס אקילו ציה רבנן וכן
המועד נמי צד תמות אין מעמידין

אפוטרופוס כיון דחס רחמנא עליה למ"ד דז תמות צמקומה עומדת
שאם אין השור שוה חזי נוקא אין משלם אלא מגופו:
אלמא מעמידין אפוטרופוס. וא"ת וימא דרישא בגון שלא
היה אפוטרופוס צשעת נגיחה וי"ל דהא מילתא
דפשיטא היא: **ואם** הוחזקו נגחנין. אין לפרש שנגחו שלש
דברים וי"ל דהוחזקו נגחנין רשעים ומשתגעים ליגא לא היהא דלקמן
דשאלו צמקומה חסן שוה צו שהיה נגחן ואפילו הוחזקו נגחנין ג' פעמים לא יעשה מועד עד שיחזור ויגח שלש פעמים
צרות אפוטרופוס: **ורבי יוחנן אמר** או צשטר שיש בו רבית. וא"ת והא טעמא דאין נוקקין משום דחיישין לצרי דמפרש רב
הוא צריה דרבי יהושע צפרק גט פשוט (צ"ד דף קעז.) והתם פסקין הלכתא כוותיה והכא לא שייך טעמא דלחיה ורצא דהכי נמי
מפ' טעמא צפ' שום היתומים (עריץ דף כז.) וס"י משום שובר והכא לא שייך כלל וא"כ אמאי הוי דרבי יוסי צר חנינא טועה וי"ל ר'
יוחנן קאמר צכל ענין אין נוקקין צין צמלוה הציא מחמת עמלה ומשום דאין מקצלין עדות שלא צפני צעל דין ויתומים צכלא צפני צעל
דין דמי דמכוח צהגול צתרא (לקמן דף קי.) גבי (ט) תמות דרבי ירמיה וצין צמלוה הציא מחמת אציהא ואפילו צשטר המקיים אין נוקקין
משום שובר ולחיה וא"ת אצפרין משות ליה לר' יוסי צר חנינא טועה תקשה מר' יוסי צר חנינא אצדרי יוסי צר חנינא דלחיה צהגול
צתרא (ס:) גבי הא דלחיה ר' יוחנן וכי מקצלין עדות שלא צפני צעל דין קבלה מיינה ר' יוסי צר חנינא כגון שהיה חולה או עדים חולים
או שהיו עדי צמקשים צלכת למדינת הים ושלחו לו ולא צא אצל צענין אחר לא וי"ל דשמא הוא מדמה קטנים להא':
דאי אמרת מעליית אפוטרופוס ממונא ואלא עבדי. מכאן מדקדק הר"ר חיים דאפוטרופוסין לא משלמי אפילו פשעו צשל יתמי דהא הכא
פשע צשור האפוטרופוס ואפ"ה מפטרי ונהא שהאפוטרופוס נשע לימתי דמשמע צהנזקין (גיטין דף ג.) וס"י: היינו שלא עכב כלום
משלם אכל אין נצבעין שלא פשעו דאפילו פטורים והר"ר שלמה צחור צ"ר יוסף דקדק דמשלמי צפשיעה מההיא דהמפקד (צ"מ דף
מז: וס"י) דהוא תורא דלא ה"ל כזי ושיני וקאמר נמא לאפוטרופוס ויל שלים אחר אנה לצקא מסרתיה משמע דאם פשע משלם
והשתא קשה אהדרי ואורי דודאי מחייב אפוטרופוס לשלם צפשיעה ולא ממנעי צין מניה אצי יתומים צין מניה צית דין דמפרש
טעמא

משום דהוי ליה ממון שאין לו תועים. אי אמרת ליהוי דעניים
מאן אחי צבע ליה לדינא אי צבע ליה עני א"ל לעני אחר יחצנא
ליה: **בתנא' שור של חרש שנגח לשור של פקה פטור.** צגמ'
מפרש דאין מעמידין אפוטרופוס לתם לצבות מגופו אכל צנזקי מועד

מעמידין אפוטרופוס לשור היתומים
להיות צמקוס הצעלים לקיים והועד
צבעליה וצוצים הנזק מנכסי הקרקע
של יתומים אכל תם דצבייתו מגופו
הוא והוא מטלטלין אין מעמידין
אפוטרופוס לכך כדאמרין צפ"ק
(דף יד:) שוה כסף מלמד שאין צ"ד
נוקקין אלא לנכסין שיש להם אחריות
ואוקימנא ציתמי. ואיכא דלחיה טעמא
משום דפלגא נוקא קנסא ויתמי לאו
בני קנסא נינהו וקשיא לי א"כ מאי
לצבות מגופו דקקט ועוד לקמן
צשמעתין (ע"צ) אמרין צמועד למ"ד דז
תמות צמקומה עומדת אינה נצצית
מן היתומים מהאי טעמא ולי טעמא
משום קנסא הוא צמועד מי הוי
קנסא הא לאו צחזקת שימור קיימי:
ומעידין צהן צפני אפוטרופוס.
וקצ"ד השתא דהאי מעידין צהם
דקאמר למגבי ח"ג תמות וקשיא
רישא לסיפא ולאחר שלשה עדיות
נעשה מועד ומשלם נ"ש מעלייה:
חור לפטור. דקצבר רשות משנה.
מועד שיא מרשות זה ונכנס ליד
צעלים אחרים הרשות משנה את
דין העדלות: **שור האצטדין.** שמועד
לנגחות ומלמדין אותו לכך:
גב' אין מעמידין אפוטרופוס.
לשור תם של חש"ו להיות אפוטרופוס
צמקוס צעלים לקיים והועד צבעלי
ויגבה חזי נזקו מגופו: **הכי קאמר.**
שור של חרש שוטה וקטן שנגחו
והוחזקו נגחנין מעמידין להם
אפוטרופוס ולא לצבות ח"ג אלא
לשויה מועד דכי דער נגח משלם
מעלייה: **אין נוקקין.** צ"ד לנכסי
יתומין לצבות מהן כלום ואפילו שטר
צכתב אציהם דמפרש טעמא צמס'
עריץ (כג.) דיתמי לאו בני מעמד מצוה
נינהו אלא נטר עד דגדלי ומפקי
ליה וצזי והתם מותצין ליה כמה
תיובת' ושיניהו צשטר שיש צו
רצית: **אלא אם כן רצית אוחלס צהן.** שוה אציהן מנכרי
צריית דחיישין להפסד שלהן ומוכרין צית דין מנכסיהן ופורעין
אותו חוב: **משום מוזני.** שכל זמן שלא יתנו לה כחובה
ציזנת משלם: **דיינא הוא.** ולא קאמר דנוקקין לנכסי יתומים:

מעמידין אפוטרופוס שאם יגח רביעית ישלם נ"ש דהניחא אי ליעודי תורא צענין אלא אי ליעודי גברא צענין לא אייעדי י צבאותה
נגיחה ועוד דהאי תנא סבר רשות משנה דקדמי סיפא חור לתמותו ואל' דהוחזקו נגחנין רשעים ומשתגעים ליגא לא היהא דלקמן
דשאלו צמקומה חסן שוה צו שהיה נגחן ואפילו הוחזקו נגחנין ג' פעמים לא יעשה מועד עד שיחזור ויגח שלש פעמים
צרות אפוטרופוס: **ורבי יוחנן אמר** או צשטר שיש בו רבית. וא"ת והא טעמא דאין נוקקין משום דחיישין לצרי דמפרש רב
הוא צריה דרבי יהושע צפרק גט פשוט (צ"ד דף קעז.) והתם פסקין הלכתא כוותיה והכא לא שייך טעמא דלחיה ורצא דהכי נמי
מפ' טעמא צפ' שום היתומים (עריץ דף כז.) וס"י משום שובר והכא לא שייך כלל וא"כ אמאי הוי דרבי יוסי צר חנינא טועה וי"ל ר'
יוחנן קאמר צכל ענין אין נוקקין צין צמלוה הציא מחמת עמלה ומשום דאין מקצלין עדות שלא צפני צעל דין ויתומים צכלא צפני צעל
דין דמי דמכוח צהגול צתרא (לקמן דף קי.) גבי (ט) תמות דרבי ירמיה וצין צמלוה הציא מחמת אציהא ואפילו צשטר המקיים אין נוקקין
משום שובר ולחיה וא"ת אצפרין משות ליה לר' יוסי צר חנינא טועה תקשה מר' יוסי צר חנינא אצדרי יוסי צר חנינא דלחיה צהגול
צתרא (ס:) גבי הא דלחיה ר' יוחנן וכי מקצלין עדות שלא צפני צעל דין קבלה מיינה ר' יוסי צר חנינא כגון שהיה חולה או עדים חולים
או שהיו עדי צמקשים צלכת למדינת הים ושלחו לו ולא צא אצל צענין אחר לא וי"ל דשמא הוא מדמה קטנים להא':
דאי אמרת מעליית אפוטרופוס ממונא ואלא עבדי. מכאן מדקדק הר"ר חיים דאפוטרופוסין לא משלמי אפילו פשעו צשל יתמי דהא הכא
פשע צשור האפוטרופוס ואפ"ה מפטרי ונהא שהאפוטרופוס נשע לימתי דמשמע צהנזקין (גיטין דף ג.) וס"י: היינו שלא עכב כלום
משלם אכל אין נצבעין שלא פשעו דאפילו פטורים והר"ר שלמה צחור צ"ר יוסף דקדק דמשלמי צפשיעה מההיא דהמפקד (צ"מ דף
מז: וס"י) דהוא תורא דלא ה"ל כזי ושיני וקאמר נמא לאפוטרופוס ויל שלים אחר אנה לצקא מסרתיה משמע דאם פשע משלם
והשתא קשה אהדרי ואורי דודאי מחייב אפוטרופוס לשלם צפשיעה ולא ממנעי צין מניה אצי יתומים צין מניה צית דין דמפרש
טעמא

(א) עריץ כ"ג, (ב) לקמן נג.
צ"מ ק"י: (א) (שמות כא),
(ד) וצחזקין נגיחות צכ"ל,
(ס) וצ"ל צר תמותה,
(ז) ד"ה נמא.

תורה אור השלם

1. ובי יגח שור את איש
או את אשה וצמת סקול
יסקל השור ולא יאכל
את בשרו ובעל השור
נקי: שמות כא כח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אין בי ואע"י
דהתם לאו קנסא. וי"כ
מוס' לקמן דף מה ע"ב
ד"ה לא:

מוסף רש"י

שור האצטדין. מנחם
הוציא אנשים וצחזקו הוא
לס' (ע"ז סו.) אין
נוקקין לנכסי יתומין.
למזקן. אלא א"כ
רביא אובלת בהן. שהיו
מחזיקין לעוד סכסס
מעות צריית (עריץ כב.)
משום מוזני. דכל זמן
שאינה גובה כחובתה מות
משלם והיו פסידא דידהו
(סו.)

רבינו חננאל

מתני'. שור של פיקח
שנגח שור של חרש
שוטה וקטן חייב. הא
גופה קשיא אמרת שור
חרש כול'. ואוקמה רבא
הכי. שור חרש שוטה
וקטן שנגחו שור שלפיקח
פטור, ואם הוחזקו נגחנין
מעמידין להן אפוטרופוס
ומעידין להן בפני
אפוטרופוס ומשוינן ליה
מועד דכי דער נגח ישלם
מן העלייה. ר' יוחנן אמר
מעליית יתומים דא"כ
מימנעי ולא עבדי. וקיל
כר' יוחנן. וכן פסק ר"ח
דל'. ר' יוחנן אמר מעליית
יתומין. ואע"ג דפליג רבי
יוסי צר חנינא עליה ואמר
מעליית אפוטרופוס, ואמר
ר' יוסי דיינא הוא נגיחת
לעומקא דיינא, בהא
קיי"מ כר' יוח'.